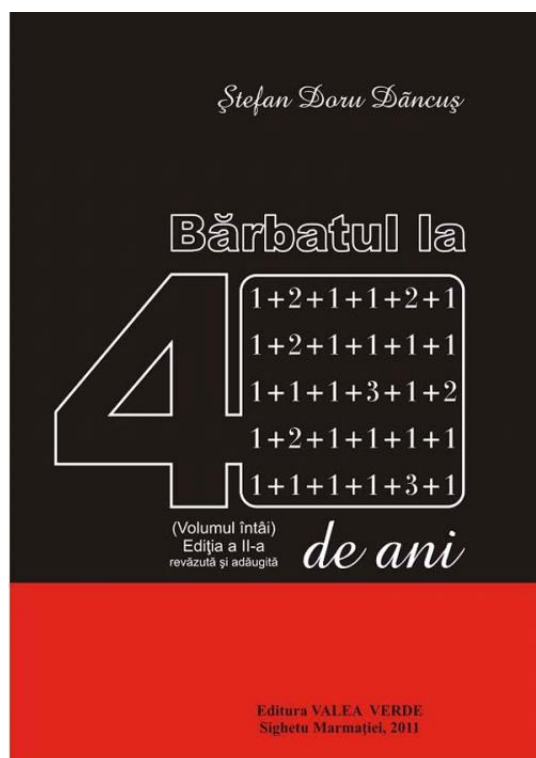

Până în 1989 Ștefan Doru Dăncuș a publicat mai puțin cu toate că a obținut diferite premii. Anul 1996 a fost rodnic culminând cu Marele Premiu la Bistrița, la Festivalul Național „George Coșbuc”, care a făcut posibil debutul editorial cu volumul „Dormi în pace, Doamne! Antidiavolul”. A publicat poezie, proză, eseu în majoritatea revistelor literare din România. A obținut peste 40 de premii la diverse concursuri literare din țară.

Proza “Bărbatul la 40 de ani” este o sinteză de observații la o vârstă la care începi să-ți faci un bilanț și te gândești la viitor. Cartea este provocatoare prin sinceritatea analizei autorului prin care face o incursiune în România zilelor noastre. Cu subtilă ironie și autoironie, paginile cărții reprezintă motivul căutării identității pierdute, a crizei pe care o trăiește bărbatul de pretutindeni la această vârstă.

Autorul pornește de la realitatea obiectivă a momentului prin care trece bărbatul ajuns la 40 de ani. Teama de vârstă există, nu este un mit. Femeile îi spun “criza bărbatului de vârstă a doua” sau “criza de identitate”. Cert este că ea se petrece în jurul vârstei de 40 de ani și majoritatea bărbaților o trăiesc din plin sau trec prin ea. *„Ai ajuns și tu la 40 de ani – asiste neputincios la închiderea șantierelor tale ... „lupii tineri” din politică vin semeți, cu pas românesc mândru și cutezător și te trec pe linie moartă, te retragi, faci trei firme în trei țări europene și una și-n țara ta, ca să nu uiți de unde-ai plecat, ambasadorul român în Maroc moare, șeful renunță la serviciile tale, apartamentul din Piața Romană ajunge la rude.... pachetul de țigări e gol, „greșeală”, îți răspunde un prieten la telefon, te întorci cu avionul – și culmea! când tu ai 40 de ani acesta nu mai vrea să se prăbușească.”*

Se spune că bărbatul în jurul vârstei de 40 de ani dorește să facă schimbări majore în viața lui, fără să țină cont de urmări. Aceasta schimbare este consecința faptului că procesul lui de îmbătrânire devine din ce în ce mai evident. Aceasta criza manifestată de multe ori prin depresie este diferită în funcție de statutul social, educație, situația familială și profesională etc. Există bărbați care o depășesc fără manifestări categorice, care nu pierd totuși „contactul cu realitatea”, însă care resimt totuși anumite schimbări la nivel psihic dar pe care reușesc să le depășească fără urmări.

Uneori, depresia bărbaților este adesea mascată de consumul de alcool sau de alte substanțe tranchilizante sau de obiceiul acceptat social al muncii excesive, timp de multe ore pe zi. Criza de identitate apare din mai multe direcții și în majoritatea cazurilor este rezultatul unor interacțiuni între mai multe aspecte de viață.

Bărbatul care nu a reușit să găsească soluții pentru astfel de probleme se va simți copleșit de ele. Una dintre cele mai mari temeri ale bărbaților este frica de eșec. De aici apare o nouă temere: aceea de a fi respins ca urmare a eșecului. O altă frică a bărbatului este aceea de a-și exprima sentimentele. Celor mai mulți bărbați le este frică să-și dezvăluie emoțiile, de teama că vor fi considerați slabi. Bărbații de 40 și ceva de ani, sunt, se pare niște oameni care au adunat foarte multe frustrări, complexe și fixuri. Aceste efecte vor dispărea în momentul în care bărbații vor găsi soluția salvatoare așa cum Ștefan Doru Dăncuș o găsește prin scris.

„Dragilor, – de Ștefan Doru Dăncuș la: 29/04/2010 15:35:11 Nu toate pasajele din roman sunt luate din viața mea ... unele sunt pur și simplu auzite de la alții, diverse întâlniri întâmplătoare, discuții accidentale etc.

Romanul prinde bărbatul în mai multe ipostaze și – așa cum am zis – cred că despre mine vorbesc doar 50% din întreaga carte.

Mulțumiri pentru atenție!”

Am urmărit pe internet, imagini ale locului unde a fost scrisă cartea: undeva la o cabană, în mijlocul naturii, unde crucea simbolică a prozatorului domină cadrul, așezată ca pe un altar sub cupolele brazilor. Un loc de meditație, un loc unde anxietatea bărbatului de 40 de ani, cu transformări fizice evidente: barbă și burtă, poate fi depășită prin scris, prin introspecție.

Cartea are un prolog care lansează ipoteza: „Când simți că te cam lasă puterile, pe la 40 de ani, te legi de amănunte. Un pix care nu scrie, o țigară în care găsești un ciot de tutun, un autobuz care vine ori prea devreme, ori prea târziu, un semafor care nu-și schimbă culoarea când vrei tu, un taxi care trece pe lângă tine, o brichetă care nu se mai aprinde exact când ai nevoie de foc, un copil de țigan care cerșește tocmai când nu ai moneda devalorizată a României în buzunar – o gașcă de enervante detalii.”

Ipoteza va fi argumentată cu ajutorul celor 38 declarații (declarații-mărturisire, afirmare deschisă a unor convingeri, opinii sau sentimente, relatări, destăinuiri), ale unor personaje marcate cu inițiale, personaje

neindividualizate în mod special (elementele ce le particularizează sunt mici amănunte cu referiri la persoane reale sau la unele situații concrete. Ideea este că acestea contribuie la realizarea portretului bărbatului ajuns la 40 de ani). Secvențele intitulate „Trei bărbați la 40 de ani”: Mircea, Eu și Ioan, au deja elementele unor schițe, personajele fiind mai bine conturate, dar textele sunt evident adăugate și par în plus.

La acestea se adaugă secvențele intitulate: “Lectură facultativă”(comentarii preluate de pe site-ul Cafeneaua.com) și „Lectură suplimentară”, care reprezintă de fapt epilogul cărții, cu triste concluzii despre cadrul general în care își duce existența scriitorul: „Colac peste pupăză, în România a venit și iarna, unii fac greve, alții stau la coadă pentru ajutorul de șomaj, parlamentarii își majorează salariile... Directive, aplauze și poezii instructive. Fără căldură și apă caldă. Să o iei pe păduri de atâta tres bien. Notre dame, beautiful women. Așa ne e mai aproape Europa. Suntem un popor viteaz, la fel ca înainte, ne mulțumim cu surrogate. Cu fundații umanitare, că doar de la Râm ne tragem, francofoni ce suntem noi!

Stradă de cenușă literară... Iar noi, bineînțeles, amabili. Scriitorul. Frigul care intră pe sub ușa, pe sub geam. Șampanii fără efect, notre dame este votre femme. Rima la români, “Prostia la români”, “leudul fără ieșire”. Tăcere, oricum nu te aude nimeni. Partidul e-n toate, în cele ce

măine vor râde la soare. Sigur că da, perfect, savabien. Grupul de francezi a plecat cu o impresie minunată despre nordul țării.”

Speculând construcția sub forma unor așa-zise declarații a unor personaje ce reprezintă problemele barbatul la 40 de ani, tehnica colajului (reproducerea unor scrisori, versuri, texte de pe internet, jurnal personal, intervenția autorului etc), elementele de dialog sau interogațiile retorice, salvează textul de a nu fi un simplu eseu. Tocmai în această tehnică de construcție dă originalitate prozatorului, modernitate cărții.

Textul este interesant și prin modul în care se realizează raportul dintre autor-locutor-personaj și cititor. Reflexul-ogindirea lui Ștefan Doru Dăncuș, este reprezentat de cei care sunt „delegați” să relateze universul ficțional al prozei (marcați cu inițiale) reprezentând instanța intermediară între autor și cititor, în scopul dorit de acesta de a da veridicitate relatării. Eram tentat să pun semnul egalității între autor, narator și personaj, textul având asemănări cu jurnalul, sau autobiografia, pentru că personajul principalul, care se afla în centrul evenimentelor și întâmplărilor, este bărbatul la 40 de ani, o multiplicare de experiențe și trăiri cu elemente concretizate în România de azi.

Textul ne pune la dispoziție crezul artistic al scriitorului Ștefan Doru Dăncuș, care își exprimă deschis părerea cu privire la creația artistică, rolul și locul scriitorului și al cărții în societatea contemporană:

Scriitorul se declară nonconformist considerând că exprimarea simplă care poate fi ușor decodificată, realismul, adresarea pe înțeles poate avea efect în mintea cititorului și nu „elitisme și neologisme”:

”Sunt unul dintre cei care merg împotriva curentului, unul care poate scrie de dragul scrisului însă preferă să se facă înțeles. Nu cu elitisme poți convinge de adevărul spuselor tale. O hoardă de neologisme care țopăie prin mintea omului de rând îl poate lăsa mut de uimire dar nu-i poate transmite nimic. După o perioadă de înfumurare, eu m-am lăsat păgubaș.”

Dăncuș afirmă că scriitorul profesionist trebuie să aibă o lectură solidă, o vastă cultură: *„(P.S. Filă de jurnal, 18 noiembrie 1989: Ah, stimaților, credeți că eu n-am făcut geniale recenzii ale unor și mai geniale opere? Credeți că eu n-am disecat scrierile unor Novalis, Baudelaire, Hölderlin sau Rimbaud, că eu n-am plătit vama nopților intrând pe ușile lui Goethe, Shakespeare, Nietzsche, Sartre sau Schiller, credeți că eu n-am alcătuit interminabile tabele pentru curentele literare, credeți că am putut trece grăbit pe lângă istoriile și culturile altor popoare? Doamne, sunt inteligent, sunt un depozit uriaș de cunoștințe, sunt imens! „*

Actul de creație presupune efort, sacrificiu și mai ales responsabilitate:

„Există nopți în care nu pot nici dormi, nici scrie. Fumez lângă sobă, îmi fac o ceașcă mare de cafea și veghez. Gândurile n-au plinătate. Îmi dau seama că jumătate din viața mea s-a dus, de-ar fi să mă iau după rata medie de viață din Europa”

Dăncuș face o scurtă radiografie a poziției scriitorului în societate, în realitatea culturală românească :

„ Uite c-ai ajuns și la 40 de ani și nu ești cine știe ce mare scriitor, deși ai vrut – critica literară nu te-a băgat în seamă decât sporadic, genialele tale volume de versuri au ajuns capace pe oalele cu smântână, cei încrezători în destinul tău literar s-au împușinat, unii chiar te-au luat în râs, poeții, prozatorii, eseistii s-au înmulțit în ultima vreme, n-ai loc de cunoștință tăi ce locuiesc în Capitală, între timp au apărut alții mai tineri care s-au dat cu internetul, pentru care tu și cei de teapa ta sunteți „dinozauri”, ar trebui să stați pe la peșterile voastre nu să-i inoportunați cu

prezența pe unde se-adună să râdă de voi, personal, ești în derivă, ... ai sfârșit în fundătura bibliotecii tale, nu te-ai racordat la percepția publicitară a zilei de azi, nu te-ai mediatizat îndeajuns, n-ai știut,

n-ai avut chef ori energie, știi că ești depășit – de te vei scula, pre mulți vei popi tu!”

Scriitorul este hotărât să recupereze timpul pierdut pentru a se dedica scrisului:

„ Am abandonat blazarea și-am reînceput să scriu cu înverșunare. Acum? Parcă reflecțiile grupate în „Rezidurile memoriei” devin din ce în ce mai valabile. Pot, categoric, să fac un lucru: să-mi rumeg singur nebunia de a fi pierdut atâta timp aiurea...”

Scriitorul privește cu ironie și detașare iluzia succesului literar și soarta scriitorului:

□ *”Aveai 40 de ani când ai scris o carte despre care credeai că va fi căutată de toată suflarea planetei – se vor trage tiraje imense în toate limbile pământului, îți imagineai, spaima că ceea ce ai scris ar putea fi adevărat va ucide toate speranțele, vei primi scrisori din toate colțurile lumii pentru a detalii, vei fi obligat să angajezi tot mai mulți oameni pentru traducere, tipărire, expediere, difuzare, vei sfârși treaba atunci când toate miliardele de oameni vor fi angajatele tale, „cred că voi fi foarte bătrân și înainte de-a muri, voi fi nevoit să anunț Marea Judecată, va fi suficient pentru ca omenirea să facă stângamprejur,apoi, vor urma cei o mie de ani de pace”, ai gândit în mica ta nebunie – tocmai când ai editat primul tiraj, cineva a lansat la apă Internetul.”*

Cu umor scriitorul privește care-i va fi imaginea posmortem:

„Sacrificiul poetului, copii, nu este unul demonstrativ, ci se afirmă prin conotația sa universală. Avem de-a face cu un scriitor fugitiv, nemarcat de orânduirea operei literare cu care suntem obișnuiți, avem de analizat o entitate nocivă speciei noastre care, în lipsă de altceva, ne-a catalogat drept nefaști, inoportuni și idioți. Din fericire pentru noi, serviciile secrete și oamenii de știință au împiedicat răspândirea scrierilor sale dar, ca dovadă că libertatea individului și drepturile omului sunt respectate, au permis această Casă Memorială “Dăncuș”, exemplu grăitor și de netăgăduit al faptului că traversăm o epocă de mari împliniri umanitare și civilizaționiste. A fost Ștefan Doru Dăncuș un erou, un spirit vizionar, copii?” întreabă profesoara grăsuță, cu părul numai bucle și spray frumos mirositor. “Nuuuuuuuuu”, răspund în cor toți învățăceii mei. Happy, Ștefane?”□

Dăncuș își asumă responsabilitatea scrisului, a celor afirmate cu mult curaj:

”Nici un cuvânt al acestei cărți nu este întâmplător. Cu diferența că, față de societatea ce preferă intimitatea când are de dat socoteală, răspunsul meu este public. Îmi scriu cărțile cu responsabilitate și curaj. Nu mai am nimic de pierdut, chiar viața mea face parte dintr-un plan de reeducare a omenirii.”

Scriitorul constată că în societatea de azi cărțile nu mai au un rol decisiv în societate, scriitorul de talent va fi invidiat și nu se va bucura de apreciere:

„ Cărțile nu mai produc opinie de masă, se consumă în cerc închis, n-au audiență, îți faci dușmani dacă scrii cărți: e posibil să fii un scriitor mai mare decât altul iar acela te va urî de moarte.”

Din punct de vedere cantitativ, teoretic, cartea se poate citi într-o seară(cu o viteză medie de lectură), practic însă îți trebuie câteva zile, pentru că fiecare pagină îți provoacă o digresiune în propria conștiință, făcându-te să meditezi la propriile trăiri, la propria experiență de viață.

Rolul meu ar trebui să fie acela de a vă convinge să vă procurați cartea, după aceea sunt convins că o veți citi cu interes și veți medita la ce scrise și mai ales la cele trăite de dvs. înșivă.

Prof.dr.Ioan Dorel Todea

28.02.2011,

Cronică de întâmpinare: “Bărbatul la 40 de ani” de Ștefan Doru Dăncuș

Scris de Prof.dr.Ioan Dorel Todea

Miercuri, 02 Martie 2011 12:33 - Ultima actualizare Miercuri, 02 Martie 2011 12:35

Sighetu Marmăției